

Sillamäe Lasteaia Päikseke hoiurühmade õppekava

SISUKORD

1.LASTEAIJA HOIURÜHMAD LIIK JA ERIPÄRA	4
1.1.Töökorraldus	4
1.2.Väärtused ja eripära	5
1.2.1.Ettevõtlik õpe	5
1.2.2.“Kiusamisest vabaks!”	6
1.2.3.Tervist Edendav Lasteaed	6
1.2.4.Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodika (LAK-õpe)	7
1.2.5.Õuesõpe	8
1.2.6.Robotikategevused ja digivahendid	8
2.ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	8
3.LAPSE ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS, SEALHULGAS ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	9
3.1.Lapse üldoskuste toetamise põhimõtted ja korraldus	9
3.2.Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted ja korraldus	10
3.2.1.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	10
3.2.2.Tegevuste läbiviimine	11
3.2.3.Päevakava koostamise põhimõtted	11
3.2.3.Dokumenteerimine	12
4.ÕPIKÄSITUS	13
5.ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED HOIURÜHMAD	13
5.1.Toetava keskkonna kujundamine lasteaija hoiurühmades lapse kohanemise ajal	14
6.KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	15
6.1.Mänguoskused	15
6.2.Tunnetus- ja õpioskused	16
6.3.Sotsiaalsed oskused	16
6.4.Eneseregulatsiooni oskused	16
7.ÜLDOSKUSTE LÕIMIMINE IGAPÄEVATEGEVUSTES NING ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTES	17
7.1.Igapäevategevuste kaudu oskuste arendamine lastehoiurühmades	17
7.2.Valdkondade eeloscused	17
8.LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE JA KORRALDUS	20
8.1.Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted	20
8.2.Lapse arengu hindamise korraldus	20
8.3.Lapse arengu hindamise dokumenteerimine	20
8.4.Hindamise meetodid ja vahendid	21
8.5.Tugispetsialistide töökorraldus, tugiteenuste rakendamine ja dokumenteerimine	22
9.VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	23
10.ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	24
LISAD	25
Lisa 1. Lapse arengu hindamise kava	25
Lisa 2. Tutvustamisankeet	26

Lisa 3. Lapse kohanemise leht	28
Lisa 4. Vaatluste vormid	29
Mänguuskuste vaatlus	29
Tunnetus- ja õpioskuste vaatlusleht	30
Sotsiaalsete oskuste vaatlus	31
Eneseregulatsioonioskuste vaatlus	31
Igapäevategevuste vaatlustabel 1–3-a laste arengu jälgimiseks	31
Eneseregulatsioonioskuste vaatlusleht (1–3-aastased)	32
Lisa 5. 3. aastase lapse arengutabel	33
Lisa 6. Lapse arengu kokkuvõte	36
Lisa 7. Individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK)	37
Lisa 8. Arengumapi ülesehitus	38
Lisa 9. Arenguvestluse küsimustik lapsevanemale	39
Lisa 10. Arenguvestluse kokkuvõte lapse arengu kohta	40

Sillamäe Lasteaia „Päikseke“ hoiurühmade õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on välja töötatud koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega lapse üldoskuste arengu toetamiseks, lähtudes alusharidusseaduse §-st 36 ja alushariduse riikliku õppekava §-st 2.

Lasteaia hoiurühmad lähtuvad õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel ja läbiviimisel hoiurühmade õppekavast. Lasteasutuse õppekava koos hoiurühmade õppekavaga kinnitab lasteasutuse direktor, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse.

1.LASTEAIJA HOIURÜHMADE LIIK JA ERIPÄRA

1.1.Töökorraldus

Lasteaia tegutsemise vorm on lasteaed, milles on lastehoiurühmad.

Lastehoiurühmad on avatud kell 7.30–18.00. Vajadusel tegutseb valverühm kell 6.30–7.30 ja 18.00–18.30. Hoiurühmad asuvad lasteaia „Päikseke“ ruumides aadressil Juri Gagarini 25, Sillamäe, esimesel korrusel. Igal rühmal on oma sissepääs ja varjualune jalutamiseks.

Lastehoiurühmad on rühmad, mis võimaldavad alushariduse omandamist. Nendes hoitakse kuni kolmeaastaseid lapsi turvalises, eakohases, mängulises ja arendavas õpi- ning kasvukeskkonnas ning toetatakse nende üldoskuste arengut.

Lastehoiurühmades luuakse kuni kolmeaastase lapse arengu soodustamisel eeldused alushariduse omandamiseks lasteaias.

Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajad on õpetaja, lapsehoidja, abiõpetaja ja tugispetsialistid.

- kui lastehoiurühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja, peab rühma tööaja jooksul olema tagatud õpetaja, abiõpetaja või lapsehoidja iga kaheksa lapse kohta;
- kui rühmas töötab lapsehoidja, tagatakse üks lapsehoidja iga viie lapse kohta kuni kolmeaastaste laste puhul kogu lasteaia hoiurühma tööaja jooksul;
- lastehoiurühmas võib olla kuni 15 last, kuid täistööajaga õpetaja olemasolul kuni 16 last.

Lasteaia kodulehekülg: www.paikseke.ee

Lastehoiurühmades toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles. Lastehoiurühmad korraldavad õppe- ja kasvatustegevust, tagades lapse igakülgse ja järjepideva arengu koostöös koduga.

Lasteaia visioon: Lasteaed on kvaliteetse õppe- ja kasvatustegevusega, innovaatiline ja usaldusväärne, professionaalne partner lastevanematele ja huvigruppidele laste arenguks vajalike tingimuste loomisel. Meie lapsed on terved, edukad, ettevõtlikud, ausad ja toimetulevad tüdrukud ja poisid.

Lasteaia missioon: Lasteaed Päikseke on kodune, lapsesõbralik, kohalikke traditsioone hoidev uuendusmeelse arengukeskkonnaga. Lastele on tagatud turvaline ja kvaliteetne kasvu- ja õpikeskkond. Toetatakse iga lapse arengut, sõltumata tema võimekusest, ealistest iseärasustest, kodustest tingimustest, füsioloogilistest eeldustest ja tervislikust seisundist.

1.2.Väärtused ja eripära

Õppe- ja kasvatustegevus põhineb lapsepõlve väärtustamisel. Lasteaia peamine ülesanne on kaitsta ja edendada lapse õigust täisväärtuslikule ning turvalisele lapsepõlvele. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, õiglus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ning ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus eesti keele, emakeele ja mõlema kultuuri vastu, kodumaa-armastus, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, terviseteadlikkus, keskkonna jätkusuutlikkus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

Lasteaia Päikseke hoiurühmade väärtused:

P – *Pühendumus* – hoolime üksteisest ja teeme asju rõõmuga.

Ä – *Ärakuulamine* – märkame, mida iga laps vajab ja aitame teda.

I – *Iseseisvus* – proovime ise teha ja avastada uusi asju.

K – *Koostöö* – mängime ja töötame koos sõprade ja perega.

S – *Sallivus* – oleme sõbralikud ja austame erinevusi.

E – *Enesekindlus* – julgustame lapsi uskuma iseendasse.

K – *Keskkonnahoid* – hoolime loodusest ja tervisest.

E – *Elurõõm* – naudime mängu iga päev.

Lasteaia hoiurühmade eripära on luua turvaline ja toetav keskkond kuni kolmeaastastele lastele, kus igapäevased tegevused toetavad keele, liikumise, sotsiaalsete ja eneseteenindusoskuste arengut ning soodustavad lapse enesekindlust ja avastamisrõõmu. Eripära toetub lasteaia haridusprogrammide alustele, rakendades lõimitud aine- ja keeleõpet, ettevõtliku õppe põhimõtteid, tervisedendust ning sotsiaalsete oskuste ja positiivse rühmakultuuri kujundamist läbi mänguliste ja mängulõimeliste tegevuste.

1.2.1.Ettevõtlik õpe

Sillamäe Lasteaed Päikseke eripäraks hoiurühmades on ettevõtliku õppe põhimõtete rakendamine lapse eakohasel ja mängulisel viisil. Lasteaia tegevus lähtub Ettevõtlik Kool programmi põhimõtetest ning toetab „tahan–suudan–teen“ hoiaku kujunemist juba varases eas. Hoiurühmades keskendutakse ettevõtliku hoiaku kujundamisele läbi igapäevaste tegevuste, kus laps:

- saab teha lihtsaid valikuid (mängu, vahendite, tegevuse osas);
- väljendab oma soove ja arvamust;
- proovib iseseisvalt tegutseda ning kogeb eduelamust;
- õpib ootama, jagama ja tegutsema koos teistega;
- osaleb väikestes ühistes ettevõtmistes.

Ettevõtlik õpe hoiurühmades toimub eelkõige:

- **mängu kaudu** – laps proovib liituda kaaslaste mänguga, kujundab arusaama koos tegutsemisest ning kogeb sellest rõõmu;
- **igapäevategevustes** – laps osaleb mänguasjade korrastamises, rutiinsetes tegevustes ja lihtsates rühmaülesannetes;
- **uurimuslikes tegevustes** – katsetamine, avastamine ja küsimustele vastuste otsimine;
- **projektipõhistes minitegevustes** – lühiajalised ühised ettevõtmised (nt rühma pidu, näitus, temaatiline nädal).

Hoiurühma õpetajad loovad turvalise ja toetava keskkonna, kus laps julgeb algatada, küsida ja katsetada. Täiskasvanu roll on olla suunaja ja toetaja, kes märkab lapse ideid ning aitab neid ellu viia.

Ettevõtlikkuse kujundamine hoiurühmades toetab lapse enesekindluse, iseseisvuse ja koostööoskuste arengut ning loob aluse edasiseks õpiteeks kooskõlas lasteaia õppekava ja alushariduse eesmärkidega.

1.2.2. “Kiusamisest vabaks!”

Hoiurühmades keskendub “Kiusamisest vabaks!” programm sellele, et kujundada juba varakult positiivseid sotsiaalseid hoiakuid ja toetada kiusamisvaba keskkonda. Lapsed õpivad, et kuigi igatühega ei saa olla parim sõber, on alati võimalik olla hea kaaslane.

Programmi põhimõtted hoiurühmades:

- **sallivus ja austus** – lapsed õpivad aktsepteerima kaaslaste erinevusi (välimus, nimi, riietus, iseloom) ning mõistma, et igaühel on rühmas oma koht ja panus ühisesse heaolusse.
- **positiivne rühmakultuur** – kujuneb väärtustepõhine käitumine, kus lapsed julgevad jagada, aidata ja tunnustada teisi.
- **häid suhteid toetav tegevus** – täiskasvanu aitab lastel luua turvalisi suhteid, juhendab konfliktide lahendamist ja näitab eeskuju hoolivast käitumisest.
- **kiusamise ennetamine** – lapsed õpivad märkama, kui kedagi mängust välja jäetakse, ning aitama ja hoolima kaaslastest.
- **rühmaülesannetes osalemine** – lapsed kaasatakse lihtsatesse ühisülesannetesse, kus kogevad koostöö rõõmu ja vastutust.

Positiivne ja kaasav kultuur hoiurühmades aitab lastel tunda end turvaliselt ja õnnelikult, kujundades alguse väärtustepõhisele sotsiaalsele käitumisele ning ennetades kiusamist juba varases eas.

Hoiurühmades kasutatakse programmi metoodikat mängulisel ja visuaalsel viisil. Rühmas on lillat värvi Sõber Karu, kes aitab lastel:

- õppida tundma ja nimetama oma tundeid;
- harjutada sõbralikke käitumisviise;
- lahendada lihtsaid konfliktsituatsioone täiskasvanu toel;
- kogeda turvatunnet ja ühtekuuluvust.

Sõber Karu sümboliseerib turvalisust, lahkust ja sõbralikkust ning on lastele toeks igapäevastes suhtlusolukordades.

1.2.3. Tervist Edendav Lasteaed

Hoiurühmades on tervisedenduse eesmärk toetada lapse terviklikku arengut ning kujundada tervislikke harjumusi juba varases eas koostöös perega.

Peamised tegevussuunad hoiurühmades:

- **tervislik toitumine** – tagatakse eale sobiv, mitmekesine ja tasakaalustatud toit ning kujundatakse tervislikke toitumisharjumusi: lapsed õpivad sööma erinevaid toite, proovima uusi maitseid ning hoidma puhtust toidukorra ajal.
- **igapäevane liikumine** – liikumismängud toas ja õues, regulaarne õues viibimine.
- **turvaline ja toetav keskkond** – lapse arengule vastav füüsiline keskkond ning emotsionaalselt turvaline õhkkond.

- **isiklik hügieen** – kätepesu ja puhtuse harjumuste kujundamine.
- **vaimse tervise toetamine** – turvatunde loomine, emotsioonide märkamine ja rahulik päevakava.
- **tervisehäirete varajane märkamine** – lapse arengu jälgimine ning koostöö lapsevanematega.

Tervisedendus hoiurühmades on lõimitud igapäevategevustesse ning toetab lapse füüsilist, vaimset ja sotsiaalset heaolu.

1.2.4.Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodika (LAK-õpe)

Arvestades, et lasteaia hoiurühmades laste enamik pärineb muu emakeelega peredest, on õppe- ja kasvatustegevuse keskseks eesmärgiks eesti keele kui teise keele omandamise toetamine. Selleks rakendab lasteaed süsteemselt LAK-õppe metoodikat, mis võimaldab siduda keeleõppe igapäevaste tegevuste ja õppevaldkondadega.

Lasteaia eesmärk on:

- arendada laste **kuulamis- ja mõistmisoskust** eesti keeles igapäevases elus;
- **julgustada lapsi proovima uusi sõnu** ja kordama neid mitmel korral;
- luua olukordi, kus lapsed **kogevad keelt mängus, lauludes ja igapäevastes tegevustes**;
- arendada sõnavara, kuulamis- ja rääkimisoskust;
- luua keeleliselt rikastatud ja turvaline keskkond.

LAK-õpe on lõimitud kõikidesse õppe- ja kasvatustegevustesse:

Igapäevategevused

- **hommikuringid, mängud, liikumine, õuesõpe ja söögiajad toimuvad eesti keeles**, lühikeste lausetega.
- õpetaja räägib **selgelt, toetavalt ja kordab sõnu**, et lapsed mõistaksid.
- keeletuge kasutatakse **piltide, žestide ja rutiinide kaudu** (näiteks pesemine, söömine, riietumine).
- õppevaldkondade lõiming.
- eesti keel lõimitakse **mängudesse, laulumängudesse, liikumisse ja lihtsatesse tegevustesse**.
- teemakeskne õpetus kordab **sama sõnavara** erinevates tegevustes (nt loomad, värvid, numbrid).
- **uued sõnad kinnistatakse mängu ja praktiliste tegevuste kaudu**, nt mänguasjadega või kunstitegevustes.

Keelekeskkond

- rühmades on **sildid, pildid ja lihtsad sümbolid**, mis aitavad sõnu mõista.
- kasutatakse **sõnaseinu ja teemakaste**, mis toetavad igapäevast suhtlust.
- **eestikeelsed lapsevanemad või vabatahtlikud** aitavad tegevustes, lugedes raamatuid või mängides.
- julgustatakse **lapsi proovima eesti keelt**, sõnu ja lihtsaid lauseid, ning tunnustatakse nende algatusi.

1.2.5.Õuesõpe

Hoiurühmades toimub õuesõpe **mängu, vaatlemise ja lihtsate tegevuste kaudu**, kus lapsed saavad kogeda, katsetada ja avastada maailma. Õueõppe käigus tutvustatakse **loodust ja keskkonda**, õpetades hoidma taimi, putukaid ja linde.

Hoiurühmades toimub õuesõpe peamiselt **varjualuses, rühmaplatsil ja lasteaia territooriumil**. Need kohad pakuvad võimalusi:

- **Liikumiseks ja mängimiseks** – jooksmine, hüppamine, pallimängud, tasakaaluharjutused.
- **Avastamiseks ja vaatlemiseks** – puud, põõsad, lilled, linnud ja putukad.
- **Koostöö ja sotsiaalsete oskuste arendamiseks** – jagamine, kordamööda ootamine ja ühiselt mängimine.
- **Loovaks tegevuseks** – liikumismängud, liivamängud.

Õpetaja loob turvalise keskkonna, suunab lapsi ja toetab nende **algatusi, avastamisrõõmu ja loovust**. Õuesõpe aitab lastel **avastada maailma oma tempos**, kujundada positiivset suhtumist loodusesse ja teha õppimise eluliseks ja rõõmsaks.

1.2.6.Robotikategevused ja digivahendid

Kuni 3-aastaste laste puhul on robootika ja digivahendite kasutamine minimaalne, toetav ja täiskasvanu juhitud. Selles vanuses on lapse arengu keskmises vahetus kogemus, liikumine, meeleline avastamine ja suhtlus täiskasvanuga.

Robootika algatasemel kogemuslikult. Lihtsamate robootilisi mänguvahendite tutvustamisel (nt nuppu vajutades liikuv mänguasi) keskendutakse põhjuse-tagajärje seose mõistmisele, mitte tehnoloogia sisule.

Digivahendid täiendavad tegevusi vaid vajadusel ning lühiajaliselt. Digivahendit võib kasutada muusika kuulamiseks ja liikumismängude toetamiseks, loomahääle või loodushääle kuulamiseks, lihtsate ja suurte piltide vaatamiseks sõnavara arendamise eesmärgil.

2.ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga.

Üldesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias. Üldesmärgi saavutamiseks tagatakse lastehoiurühmades lapsele turvaline ja paindlik päevakava ning toetav keskkond, mis soodustab tema heaolu ja arengut. Igapäevaste hooldus- ja mängutegevuste kaudu kujundatakse lapse suhtlemisoskust, iseseisvust ja enesekindlust ning tehakse tihedat koostööd lapsevanematega, et toetada lapse arengut ühtselt nii lastehoius kui ka kodus.

3.LAPSE ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS, SEALHULGAS ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

3.1.Lapse üldoskuste toetamise põhimõtted ja korraldus

Üldoskuste toetamise põhimõtted lasteaia hoiurühmades tuginevad lapse arengule, tema valmisolekule edasiminekuks ja abivajadusele. Õppimine toimub praktiliste õppemeetodite kaudu, rakendatakse mängu- ja igapäevaelu vahendeid ning pildimaterjali, mida saadab täiskasvanu kõne lapsele mõistetaval tasemel. Tegevuste juures ergutatakse lapse iseseisvust ja tunnustatakse tema pingutust. Lähtume järgmistest põhimõtetest:

Keskkonna kujundamise põhimõtted

- **Turvalisuse ja heaolu tagamine** - tagatakse füüsiliselt ja emotsionaalselt turvaline keskkond ning rakendatakse rutiinne ja etteaimatav päevakava, mis pakub lapsele kindlustunnet ning võimalust ise tegevusi valida.
- **Arengut toetava mängukeskkonna loomine** - luuakse mitmekesine ja paindlik keskkond, mis toetab nii aktiivset liikumist kui ka rahulikku süvenemist ning soodustab loovust, uurimist ja iseseisvat tegutsemist.
- **Sotsiaalsed õppimist soodustav õhkkond** - luuakse turvalised võimalused koostööks, suhtlemiseks ja ühistegevuseks.

Vahendite valiku ja kasutamise põhimõtted

- **Mängupõhiste ja avatud kasutusega vahendite kasutamine** - kasutatakse mängupõhiseid ja avatud kasutusega vahendeid (nt ehitusklotsid, rollimänguasjad, loodusmaterjalid), mis võimaldavad loovat tegutsemist.
- **Elulähedaste vahendite kasutamine** - kasutatakse päriselu matkivaid mänguvahendeid, mis arendavad igapäevaoskusi, rollikäitumist ja suhtlemisoskust ning toetavad lapse iseseisvumist.
- **Möödukas ja eesmärgipärane digivahendite kasutamine** - kasutatakse möödukalt digivahendeid õpetaja juhendamisel ning õppe- ja kasvatustegevust rikastaval eesmärgil, et mänguliselt toetada põhjus-tagajärg seoste mõistmist.

Täiskasvanu tegevuspõhimõtted

- **Eeskujuks olemine ja väärtuskasvatus** - täiskasvanu on lapsele eeskujuks lugupidavas, hoolivas ja rahulikus suhtlemises ning modelleerib sobivaid käitumisviise ja konfliktide lahendamist.
- **Individuealsuse märkamine ja toetamine** - jälgitakse järjepidevalt lapse arengut, märgatakse lapse vajadusi ja kohandatakse abi vastavalt arengutasemele.
- **Koos tegutsemine ja suhtlemise toetamine** - osaletakse lapse tegevustes aktiivse kaaslase ja suhtluspartnerina, aidates lapsel sõnastada mõtteid, tundeid ja kogemusi.
- **Järjepidev ja paindlik suunamine** - seatakse selged piirid ja kokkulepped, arvestades samal ajal lapse arengutempot ja individuaalsust.

Põhimõtted tegevuste läbiviimisel

- **Mängukeskne õppimine** - arendatakse üldoskusi rolli-, loov- ja koostöömängudes, et toetada lapse sotsiaalsed, emotsionaalsed ja kognitiivset arengut.

- **Lapse aktiivsuse ja iseseisvuse toetamine** - lapsele võimaldatakse valida, katsetada ja iseseisvalt tegutseda, õppides oma vigadest.
- **Õppimine igapäevaelu olukordades** - õpitakse loomulikes situatsioonides – riitudes, söömise ajal, mänguasjade jagamisel ja konflikte lahendades.
- **Koostöö ja grupiprotsesside teadlik toetamine** - tegevusi viiakse läbi paaris, alarühmades ja suuremates gruppides vastavalt tegevuse iseloomule, arvestades laste vanust ja arengutaset ning toetades üksteise kuulamist, arvestamist ja ühiste eesmärkide saavutamist.

Hoiurühmas on lapse üldoskuste toetamine süsteemne ja terviklik protsess, mis põhineb teadlikult kujundatud keskkonnal, läbimõeldud vahendite kasutamisel, täiskasvanu professionaalsel rollil ning mängukesksel ja lapse aktiivsust väärtustaval õpikäsitlusel.

3.2.Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted ja korraldus

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel lähtume põhimõttest, et lapse üldoskused kujunevad igapäevase mängu, suhtlemise ja vahetu kogemuse kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevus on tervik, mille organiseerimisel võetakse arvesse lapse füüsilist, kognitiivset, emotsionaalset ning sotsiaalset arengut ja võimeid; kultuurilist ja keelelist tausta; huvisid ja vajadusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel. Dokumenteerimise abil sõnastatakse eesmärgid, kavandatakse tegevused ja teemakäsitlused ning analüüsitakse nende mõju laste eesmärkide saavutamisele, peegeldades samal ajal laste õppimise protsessi, sh nende kogemusi, tegevusi, arutlusoskust, väljendatud seisukohti ja uusi teadmisi.

Õppetöö toimub kooskõlas päevakavaga, luues lastele turvatunde ja selge rütmi.

Õppimine ja kasvamine toimuvad igapäevatoimingute, mängu, liikumise ja spontaanselt tekkivate tegevuste kaudu, arendades enesekohaseid oskusi, suhtlemist ja iseseisvust.

Lapsed tegutsevad individuaalselt, väikestes gruppides või kogu rühmaga, arendades nii iseseisvat mõtlemist kui sotsiaalseid oskusi.

Tegevusi kavandatakse lähtudes lapse arengust, huvidest ja võimetest, toetudes alushariduse alusväärtustele ning põhimõttele „lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale“.

Tegevuse läbiviimiseks valitakse sobiv keskkond ja vahendid, tagades maksimaalse toe ja osalemise võimaluse. Võimalusel viiakse lapsed õpitavaga tutvuma loomulikku keskkonda, sidudes uusi teadmisi päriseluga ja rikastades õpikogemust.

3.2.1.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevust lastehoius korraldatakse õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine toimub nii planeeritud tegevustes kui ka igapäevaste olukordade, mängu, suhtlemise ja ümbritseva keskkonna kaudu.

Õppeaasta alguses keskenduvad õpetajad ja lapsehoidjad laste vaatlemisele ning nende arengu taseme ja huvide kaardistamisele. Rühmades, kus enamik lapsi on alles kohanemas, seatakse esikohale lapse kohanemise toetamine. Lühiajaliste projektitegevustega alustatakse pärast laste kohanemist, kuid mitte hiljem kui novembris. Õppeaasta alguses, hiljemalt 15. septembriks, koostavad õpetajad ja lapsehoidjad oma rühma õppeaasta tegevuskava ELIISis, mida vajadusel õppeaasta jooksul täiendatakse.

Muusika- ja liikumistegevuste läbiviimiseks koostatakse iga õppeaasta alguses hiljemalt 31.augustiks muusika- ja liikumistegevuste tegevuskavad koostöös õppejuhi ja muusika- ja liikumisõpetajaga. Plaan on paindlik ning vajadusel tehakse muudatusi vastavalt vajadustele. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

3.2.2.Tegevuste läbiviimine

Õppimine toimub **loomulikes olukordades**: söömisel, riietumisel, õues liikumisel, vestlustes ja mängus.

Iga päev pakutakse:

- vaba mängu aega,
- sihipäraseid lühikesi õpituge pakkuvaid tegevusi,
- liikumistegevusi toas ja õues,
- loodus- ja kogemusõpet (vastavalt ilmale ja võimalustele).

Tegevused toimuvad vaheldumisi individuaalselt, väikestes gruppides ja kogu rühmaga.

Õpetaja või lapsehoidja roll on olla toetaja, suunaja ja eeskuju, mitte ainult juhendaja.

Keskkond valitakse alati vastavalt õpieesmärgile. Ruumis kasutatakse lastele jõukohaseid ja kättesaadavaid vahendeid, mis kutsuvad avastama.

Võimalusel viiakse lapsed õppima päris keskkonda:

- looduse teemad õues,
- kogukonnateemad jalutuskäikudel.

Vajadusel jagatakse grupp väiksemateks alarühmadesse, et tagada iga lapse aktiivne osalemine.

3.2.3.Päevakava koostamise põhimõtted

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse **lastehoiu päevakavaga**.

Päevakava koostamisel õppeaasta alguses keskenduvad õpetajad, lapsehoidjad ja abiõpetajad laste vaatlemisele ning nende arengu taseme ja huvide kaardistamisele. Rühmades, kus enamik lapsi on alles kohanemas, seatakse esikohale lapse kohanemise toetamine. Hoiurühmades kohanemise ajal luuakse tingimused, kus kujundatakse lapse sisemised tunded turvalisusest ja positiivsetest emotsioonidest. Samuti pööratakse rohkem tähelepanu mänguliste tegevustele ning võimalustele avastada ja uurida ümbritsevat maailma.

Päevakavas on tagatud lastele kuni kaks tundi puhkeaega päevas, kus on võimalik valida une ja muu vaiksuse tegevuse vahel.

Lastehoiu päevakavas on planeeritud õues viibimine 1–2 korda päevas (vähemalt 1 tund korraga), kusjuures lastel on võimalus viibida õues ka õhtuti soojal hooajal. Kõikide hoiurühma laste jaoks on tagatud võimalus kasutada varjualust.

Muusikaõpetaja viib muusika õppetegevusi läbi 1-2 korda nädalas. Liikumistegevused toimuvad lastele kuni 2-aastases rühmas rühma tegevusruumides ning alates 2. eluaastast spordisaalis. Alates 2. eluaastast korraldatakse lastele ujumistegevusi 1 kord nädalas hoone sees asuvas ujulas. Lastehoiu päevakava koos iga vanuserühma ajakava täpsustustega koostatakse õppejuhi poolt koostöös tervishoiutöötajaga õppeaasta alguseks ning kinnitatakse direktori käskkirjaga.

Kellaeg	Tegevus
6.30.-7.30. 7.30	Valverühm Laste saabumine lasteaeda Individuaalne töö lastega Mängud Vaba tegevus Info jagamine lastevanematega
8.10	Hommikusöök
9.00-	Hommikuring Lõimitud õppetegevused, Õues viibimine, vaatlused, õppekäigud, Riietumine, ettevalmistused lõunasöögiks
11.50	Lõunasöök
12.30.	Ettevalmistus uneks või vaikseks tegevuseks, uni, vaikne tegevus, unejutt
15.00.	Ärkamine, enesekorrastamine Vaba tegevus Ettevalmistused õhtuooteks
15.30/40	Õhtuode
16.10 – 18.00	Muud tegevused individuaalne töö lastega arendavad tegevused ja mängud toas või õues laste koju saatmine info jagamine lastevanematega
18.00-18.30 valverühm	

3.2.3.Dokumenteerimine

Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised).

Lasteaia dokumenteerimine toimub ELIISis ja hõlmab lasteaia dokumente, lasteaia- ja rühma tegevuskavasid ja muud materjali. **Lasteaia õppeaasta tegevuskava** koostatakse lähtudes arengukavast, rühmanädalakavade, päevikutest, lapse hindamist kajastavatest dokumentidest, analüüsides ning välishindamise ja sisehindamise tulemustest. Tegevuskava arutatakse õppekoosolekul ja hoolekogu istungil augustis ning kinnitatakse direktori käskkirjaga 1. septembriks.

Tegevuskavas määratletakse aasta eesmärgid ning kavandatakse tegevused ja üritused koos elluviimise ajakava ja vastutajatega. Ürituste planeerimisel lähtutakse lasteaia traditsioonidest, rahvuslikest tähtpäevadest ja prioriteetidest.

Rühma tegevuskava koostatakse 15. septembriks koostöös lapsevanematega ning see kajastab õppeaasta eesmärgi, ürituste kava ja tööd lastevanematega, arvestades laste vanust ja rühma eripära. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine toimub **nädalakavades**, kus määratletakse eesmärgid, teemad, õppetegevused. Kavandamine on paindlik ning võimaldab pedagoogil vajadusel teha muudatusi. Tegevuste planeerimisel arvestatakse nii üldoskuste kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi ning tagatakse valdkondade sisu ja tegevuste lõimimine. Õppeaasta lõpus arhiveeritakse planeerimisdokumendid virtuaalselt elektroonilises internetipõhises infosüsteemis ELIIS.

Igal rühmal on oma **digitaalne päevik** infosüsteemis ELIIS. Õpetajad, lapsehoidjad koostöös abiõpetajatega täidavad päevikus laste kohalkäimise tabelit ja päevakirjeldust (õppe- ja kasvatustöö), lisavad fotosid laste tegevustest ning avaldavad päevakirjelduse **hiljemalt kell 18.00**. Päevikusse sisestatakse planeeritud ja korraldatud tegevused ning kajastatakse, kuidas

erinevad õppevaldkonnad on lõimitud. Õpetaja annab lapsevanemale tagasisidet vähemalt 1–2 korda nädalas lapse isiklike saavutuste ja tema arengu tulemuste kohta.

4.ÕPIKÄSITUS

Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille laps omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis.

Laps on aktiivne, võimeka ja kompetentne õppija. Laps areneb ja õpib pidevas koostöös teda ümbritseva keskkonnaga. Laps õpib läbi kogemuse, hõlmates kõiki meeli, päris olukordi ja vahetut kontakti. Õppimine on sotsiaalne protsess, kus laps areneb, suheldes ja tegutsedes koos teiste laste ning täiskasvanutega. Õppimise alus hoiurühmas on emotsionaalne turvatunne.

Lapsega tegelevate täiskasvanute ülesanne on olla lapse arengu suunaja, toetaja ja juhendaja ning kujundada lapse arengut toetav keskkond.

5.ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED HOIURÜHMADES

Õpi- ja kasvukeskkond tugineb väärtustele: iga lapse individuaalsuse austamine, võrdsed võimalused, mängulisus, hoolivus ning koostöö lapsevanematega. Lasteaia ülesanne on pakkuda lapsele arengut toetavat keskkonda, kus ta saab end turvaliselt ja rõõmsalt arendada oma tempos, kaasates vajadusel lapsevanemaid. Keskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest, arenguvajadustest ja rühma eripäradest.

Õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtted kuni 3-aastaste puhul:

- **Turvalisus ja rutiin** – Laps vajab kindlustunnet ja etteaimatavust. Selged päevakavad ja tuttavad tegevused annavad lapsele rahu ning loovad õppimiseks vajaliku tasakaalu.
- **Emotsionaalne tugi ja kiindumussuhted** – Täiskasvanu soe ja hooliv suhtumine aitab lapsel tunda end väärtuslikuna ning soodustab usaldust. Positiivsed emotsioonid on aluseks uute teadmiste ja oskuste omandamisel.
- **Mänguline õpe** – Lapsed õpivad kõige rohkem läbi mängu. Lihtsad mängud, katsetamised ja igapäevased olukorrad (nt söömine, riietumine, jalutuskäik) on väärtuslikud õpivõimalused.
- **Liikumine ja avastamine** – Füüsiline keskkond peaks pakkuma lapsele võimalust ronida, roomata, kõndida, katsuda ja uurida. Laps õpib oma keha ja maailma tundma liikumise kaudu.
- **Sotsiaalsed kogemused** – Väikesed rühmad ja rahulik koosolemine aitavad lapsel õppida suhtlemist, jagamist ja teiste arvestamist. Esimesed suhted eakaaslastega loovad aluse hilisematele sõprussuhetele.
- **Keel ja suhtlus** – Igapäevased vestlused, laulud ja juttude jutustamine arendavad lapse sõnavara ja suhtlemisoskust. Täiskasvanu roll on lapse keelelist arengut teadlikult toetada.
- **Digitaalne kokkupuude** – Väikelaste puhul on digikeskkonna roll pigem minimaalne ja toetav. Digivahendit saab kasutada näiteks muusika kuulamiseks või lihtsate piltide vaatamiseks, kuid põhiosa õppimisest peab toimuma vahetu kogemuse kaudu.

Õpi- ja kasvukeskkond kujuneb sotsiaalse, vaimse ja füüsilise keskkonna koostoimes. Lastehoius kujundatakse keskkond selliselt, et see toetaks lapse turvatunnet, heaolu, aktiivset tegutsemist ja mitmekülgset arengut.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna loomine:

- turvalise, hooliva ja vägivallavaba õhkkonna kujundamine;
- laste omavahelise suhtlemise, koostöö ja üksteisega arvestamise toetamine;
- iga lapse arvamuste, ideede ja individuaalsuse väärtustamine;
- võrdsete osalemisvõimaluste tagamine ning koostöö lapsevanematega.

Füüsilise keskkonna kujundamine:

- turvalise, mitmekesise ja lapse arengut toetava keskkonna kujundamine;
- õppe- ja mänguvahendite kättesaadavuse ning paindliku kasutuse tagamine;
- rühmaruumi liigendamine erinevateks tegevusteks ja rahulikuks olemiseks;
- igapäevaste liikumisvõimaluste tagamine nii siseruumides kui õues.

5.1.Toetava keskkonna kujundamine lasteaia hoiurühmades lapse kohanemise ajal

Kohanemisperioodil kujundatakse rühma keskkond selliselt, et see toetaks lapse turvatunnet, arengut ja heaolu, pakkudes järjepidevat tuge, individuaalset tähelepanu ning stabiilset ja turvalist õhkkonda.

Turvatunde tagamine:

- järjepideva ja kättesaadava täiskasvanu kohalolu kohanemisperioodil;
- lapse vajaduste süsteemne märkamine ja toetav reageerimine;
- füüsilise läheduse võimaldamine (sülle võtmine, käest kinni hoidmine);
- rahuliku, järjekindla ja etteaimatava käitumisviisi rakendamine.

Stabiilse ja tuttava personali tagamine:

- sama personali järjepidev tegutsemine rühmas kohanemisperioodil;
- personali vaheldumise minimeerimine.

Individuaalse kontakti toetamine:

- igapäevase personaalse kontakti loomine;
- individuaalse aja planeerimine lapse ja täiskasvanu vahelise suhte kujundamiseks;
- lapse huvide, tugevuste ja vajaduste arvestamine.

Sujuva ülemineku korraldamine:

- kohanemisperioodi järkjärguline planeerimine ja ajakohandamine;
- koostöö lapsevanemaga ning info vahetamine lapse harjumuste ja eripärade kohta;
- individuaalse lähenemise rakendamine;
- laste võrdlemise vältimine lapse juuresolekul.

Päevakava ja rutiini korraldamine:

- selgete ja korduvate tegevuste süsteemne kavandamine;
- päevakava järjepidev järgimine ja etteaimatavuse tagamine;
- visuaalsete abivahendite kasutamine (päevaplaanid, pildimaterjal);
- turvaesemete kasutamise võimaldamine;
- kodu ja lastehoiurühma vahelise sideme toetamine.

Emotsionaalse arengu toetamine:

- lapse emotsioonide märkamine, sõnastamine ja aktsepteerimine;

- emotsionaalse eneseregulatsiooni kujunemise toetamine;
- turvalise ja hinnanguvaba keskkonna kujundamine.

Suhtlemis- ja mänguvõimaluste korraldamine:

- väikeses gruppides tegutsemise võimaldamine;
- eakaaslaste turvaliste suhete kujunemise toetamine;
- valikuvõimaluste pakkumine igapäevategevustes;
- arengutasemele vastavate mänguvõimaluste tagamine.

Tervise ja eneseregulatsiooni toetamine:

- piisava puhkeaja ja liikumisvõimaluste tagamine.
- tervisliku toitumise toetamine.
- lapse heaolu ja koormustaluvuse jälgimine.

Individuaalsete eripärade arvestamine:

- lapse individuaalse kohanemistempo austamine;
- toe kohandamine vastavalt lapse arengule, temperamendile ja varasematele kogemustele;
- survestamise vältimine ning lapsele turvalise harjumisprotsessi võimaldamine.

6.KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Lastehoiurühmades, kus laste vanus on 1–3 aastat, keskendutakse laste üldoskuste arendamisele. Läbi üldoskuste kujunemise arenevad laste teadmised ja oskused ka keele ja kõne, matemaatika, kunsti ning teistes õppekava valdkondades.

Lapse arengu eeldatavad üldoskused

Õppekavas eristatakse üldoskused:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused
- eneseregulatsiooni oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse lastehoiurühmades kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt.

6.1.Mänguoskused

Mänguoskused arenevad igapäevase tegevuse ja sobiva keskkonna kaudu, toetades lapse iseseisvust, katsetamist ja loovat tegutsemist. 1–3-aastased lapsed matkivad täiskasvanute tegevusi, kasutavad mängus esemeid ning hakkavad järk-järgult suhtlema ja mängima eakaaslastega, sooritades lihtsaid korduvaid tegevusi ja jäljendades tuttavaid rolle.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;

- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

6.2.Tunnetus- ja õpioskused

Kuni kolmeaastase perioodi jooksul arenevad lapsed kiiresti tunnetuslikult ja õpioskuste osas, õppides läbi tegevuse, jäljendamise ja katsetamise ning omandades keskendumise, mõistmise ja rühmitamisoskusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- mõistab lihtsamat kõnet;
- valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- suudab järgida lihtsat juhust;
- oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

6.3.Sotsiaalsed oskused

Varases eas (1–3 aastat) arenevad laste sotsiaalsed oskused kiiresti, õppides läbi mängu, jäljendamise ja igapäevase suhtluse, kuidas suhelda teistega, väljendada oma tundeid ning mõista kaaslaste reaktsioone.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- osaleb täiskasvanuga ühistevõttes;
- saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- jagab mõnikord asju ka teistega;
- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

6.4.Eneseregulatsiooni oskused

Varases eas hakkab laps järk-järgult kujundama eneseregulatsiooni oskusi, õppides täiskasvanu juhendamisel juhtima oma emotsioone, käitumist ja tähelepanu ning omandades iseseisvust igapäevatoimingutes.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

7.ÜLDOSKUSTE LÕIMIMINE IGAPÄEVATEGEVUSTES NING ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTES

Väikelapseas arendatakse lastehoiurühmades lapse üldoskusi igapäevategevuste, mängu ja õppe kaudu, kus tegevusi lõimitakse erinevate valdkondade (nt keel ja kõne, matemaatika, mina ja keskkond) eelostkuste arendamisega, luues aluse edaspidiseks õppimiseks.

7.1.Igapäevategevuste kaudu oskuste arendamine lastehoiurühmades

Lastehoiurühmades (1–3 aastat) võtavad igapäevased tegevused, nagu riietumine, söömine, WC kasutamine, pesemine ja mänguasjade koristamine, suure osa lapse päevast. Need tegevused pakuvad head võimalust arendada lapse sõnavara, tähelepanu, mõtlemisostkust, iseseisvust ja üldoskusi. Täiskasvanu juhendamine ja sõnaline saatmine on võtmetähtsusega, et laps saaks õppida nimetama esemeid, kehaosi, värvusi, tegevusi ning mõista nende seoseid.

Riietumine: Laps õpib samm-sammult ise riideid selga panema ja ära võtma, samal ajal omandades sõnavara (riietusesemed, kehaosad, värvused) ja oskuse esemeid eristada ning meelde jätta. Täiskasvanu juhendab ja sõnab tegevusi, et toetada tähelepanu, iseseisvust ja keele arengut.

Söömine: Lapsele tutvustatakse toite, värve, maitseid ja kujusid. Täiskasvanu soodustab iseseisvat söömist, jälgib tähelepanu säilimist ning aitab lapsel õppida söögiriistade ja toidu nimetusi, maitsemist ja iseseisvat tegutsemist.

WC kasutamine ja pesemine: Laps õpib nimetama kehaosi, mõisteid ja tegevusi ning järkjärgult teostab igapäevaseid hügieenitoiminguid iseseisvalt. Täiskasvanu juhendab tegevusi kõnega ja loob sobivad tingimused, et laps saaks ise kraani avada, seepi võtta ja käsi kuivatada.

Mänguasjade koristamine: Laps õpib nimetama esemeid ja nende asukohta ning panema mänguasju õigesse kohta. Täiskasvanu juhendab tegevust sõnaliselt, lisab ülesandeid (värvuste või loendamise harjutamine) ja loob keskkonna, kus laps saab iseseisvalt tegutseda.

Kõik need tegevused lastehoiurühmades toetavad lapse üldoskuste arengut, keelelist väljendusostkust, tähelepanu ja iseseisvust, valmistades last ette edaspidiseks õppimiseks ja sotsiaalseks toimetulekuks lasteaias.

7.2.Valdkondade eelostkused

Lastehoiurühmades kuuluvad päeva nii igapäevategevused kui ka õpetajate või lapsehoidjate planeeritud tegevused, mis toimuvad individuaalselt, väikestes alagruppides või kogu rühmaga, sõltuvalt tegevuse eesmärgist ja iseloomust. Need tegevused arendavad lapse üldoskusi, sõnavara ja suhtlemist ning loovad aluse edasisteks õppimisoskusteks.

Mina ja keskkond valdkonna eelostkused

Väikelapseas arenevad oskused iseendast, perest, tervisest, turvalisusest ja ümbritsevast keskkonnast otsese kogemuse kaudu. Keele ja kõne areng toetab nende teadmiste väljendamist.

Areneb oskus:

- reageerida oma nimele;
- tunda end ära piltidel;
- osutada küsimisel pereliikmetele ja tuttavatele inimestele;
- osutada ja/või nimetada mööbliesemeid, nõusid, riietusesemeid, mänguasju;

- teada esemete otstarvet ja kasutada neid sihipäraselt;
- **looduskeskkonnas** eristab ja tunneb ära loomi, neile osutades või neid nimetades;
- oskab nimetada või osutada linnule, loomale, puule, lillele, pilvele, kuule, autole, majale jne.

Keele ja kõne valdkonna eeluskused

Keeleoskused arenevad 1–3-aastaselt lapsel kiiresti ja on kõigi valdkondade ülene oskus.

Laps õpib:

- mõistma lihtsaid korraldusi: „Too pall!“;
- tundma ära oma nime ja reageerima kutsumisele;
- ütlema sõnu ja lihtsamaid lauseid;
- kasutama lihtsustatud sõnu;
- näitama kehaosi enda või nuku pealt;
- viipamise ja osutamise abil suhtlema;
- sõnu lauseteks ühendama;
- kasutama asesõnu („mina“, „sina“) ja omastavat käänet („issi auto“);
- kasutama tegusõnu ja lihtsaid omadussõnu („jookseb“, „punane“).

Tegevused: Pildiraamatud, loomahääle matkimine, igapäevaste tegevuste kommentaarid, laulud, jutumängud, küsimus-vastus mängud.

Matemaatika valdkonna eeluskused

Laps õpib:

- eristama erinevaid suurusi (nt suur pall vs väike pall);
- aru saama lihtsatest põhjus-tagajärg seostest (nt kui panen klotsi torusse, kukub see alla);
- sobitama esemeid avadesse (nt kujundikast);
- jälgendama loendamist täiskasvanu eeskujul;
- mõistma loendamise ideed (võib küll eksida järjekorras);
- märkama erinevusi (nt „üks sokk kadunud“ → tajub puuduvat eset);
- rühmitama esemeid värvi, suuruse või kuju järgi;
- mõisteid nagu rohkem, vähem, samapalju;
- eristama lihtsaid kujundeid: ring, ruut;
- aru saama lihtsamatest kohamõistetest nagu sees, all, peal.

Tegevused: Sobitamismängud, loendamine igapäevaelus, mustrimängud, lauamängud ja pusled.

Kunsti valdkonna eeluskused

Väikelapseas on oluline protsess, mitte lõpptulemus.

Laps õpib:

- hoidma käes värvipliatsit või kriiti;
- kritseldama spontaanselt (joon ei pruugi veel midagi tähendada);
- nautima värvide kasutamist (näpuvärv, pintsliga värvi kandmist paberile);
- julgelt kasutama paberipinda joonistades ja maalides;
- aru saama, mida saab teha pliatsi, värvide, pintsli, paberiga;
- kritseldamisele nime andma;
- osalema täiskasvanu juhendatud lihtsates kunstitegevustes (nt värvimine, kleepimine);
- mudima, rullima, veeretama, tükeldama plastiliini või voolimismassi.

Tegevused: Näpuvärvidega maalimine, kriitide kasutamine, vee ja värvide segamine, kleepimine, šablooniga värvimine, loodustemaatilised kollaažid.

Muusika valdkonna eeluskused

Laps õpib:

- tunnetema ja matkima lihtsat rütmi (plaksutab, patsutab, koputab);
- kuulama ja eristama helisid, meloodiaid;
- reageerima tuttavale muusikale;
- laulma ja jälgendama häälistsusi, fraase, lihtsaid sõnu;
- häält kasutama ning katsetama oma hääle kõrgust, tugevust, kõla;
- ennast loovalt väljendama – liigub, tantsib, mängib pilli;
- katsetama erinevaid rütmipille.

Tegevused: Liikumine muusika saatel, plaksutamine, häälemängud, pillide katsetamine, laulud ja liisusalmid.

Liikumise valdkonna eeluskused

Laps õpib:

- tasakaalu – seismist ja kõndimist kitsal pinnal;
- koordinaatsiooni – käte ja jalgade kooskõla liikumises, palli viskamist/veeretamist ja püüdmist;
- tugevust ja vastupidavust – ronimist, sihipärast kõndimist (jalutuskäigud);
- liigutuste täpsust ning käe ja silma koostööd – esemete asetamine õigele kohale.

Üldmootorika osas õpib:

- kõndima ja jooksmas iseseisvalt, pöörab liikudes suunda;
- ronima madalatel pindadel (diivanile, astmetele);
- ronima redelile, liumäele, mööda takistusi;
- püüdma, viskama ja veeretama palli;
- hüppama mõlemal jalal korraga;
- tantsima ja liikuma muusika rütmis.

Peenmootorika osas õpib:

- ehitusklotsidest torni laduma;
- paberit rebima ja kortsutama;
- asju karpi panema ja välja võtma;
- ise sööma ja jooma ning lusikat ja tassi kasutama;
- pliiatsi või kriidiga joonistama;
- lihtsaid lukke, purke, karpe avama ja sulgema;
- riietuma (tõmbab mütsi pähe, võtab sokid jalast ära).

Tegevused: Mänguasjade lükkamine ja vedamine, takistusrajad, pallimängud, liikumine muusika saatel, sõrme- ja käemängud, liikumismängud, peenmootorika mängud.

Ujumise osas õpib:

- valima õpetaja korraldusel teiste riide hulgast välja ujumisriideid;
- järgima basseini kasutamise hügieenireegleid ning õpetaja juhendamisel ohutusreegleid
- harjuma veega mänguliste tegevuste kaudu, olles vees julge ja muretsesemata;
- püsima vee peal ja harjutama põhiliigutusi, kasutades vajadusel abivahendeid;
- osalema veemängudes sihipäraselt ning naudib veeluseid tegevusi.

Oskuste arengut toetavad põhimõtted: turvaline keskkond, vaba mäng, kordus ja rutiin, motivatsioon ja tunnustamine.

8.LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE JA KORRALDUS

8.1.Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted

Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.

Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad ja lapsehoidjad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes. Lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest alates.

Kõik töötajad toetavad lapse arengut ja tema võimete kujunemist. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja vajalik tugi.

Lasteaias toimuvad vähemalt kord aastas **ümarlauad**, kus osalevad rühmameeskond ja tugispetsialistid ning hinnatakse kõigi laste arengut ja toetamisvajadusi, mis protokollitakse.

Vanemale tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eesti keele omandamist toetatakse järjepidevalt ja teadlikult igapäevategevuste kaudu. Tegevuste kavandamisel arvestatakse lapse vanust ja arengutaset.

Andekate laste puhul pakuvad õpetajad ja tugispetsialistid vajadusel täiendavat juhendamist, et arendada nende võimeid.

8.2.Lapse arengu hindamise korraldus

Hindamise aluseks on kuni kolmeaastase lapse arengu eeldatavad üldoskused.

Iga õppeaasta alguses selgitatakse välja laste arengutase, millest lähtutakse tegevuste planeerimisel, et toetada iga lapse arengut tema lähima arengu tsoonis.

Seejärel hinnatakse lapse arengut süstemaatilise vaatluse kaudu erinevates olukordades ja kontekstides. Vaatlus võib hõlmata ka küsimuste esitamist, probleemide püstitamist või tegevuste pakkumist.

Õpetajad ja lapsehoidjad teevad lapse arengu hindamiseks järjepidevalt (iganädalaselt) märkmeid ELIISi päevikus. Tähelepanekud sisestatakse "Lapse arengu tagasiside" lahtrisse. Nende põhjal saab ELIISist koostada kokkuvõtva aruande, mida kasutatakse tugimaterjalina lapse arengu kirjelduse koostamisel.

8.3.Lapse arengu hindamise dokumenteerimine

Lapse arengu hindamine ja kirjeldamine **dokumenteeritakse infosüsteemis ELIIS.**

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Õpetaja või lapsehoidja koostab vähemalt üks kord õppeaastas **lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte** ning vajadusel viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi **arenguvestluse**, mis dokumenteeritakse. Arenguvestluse käigus :

- antakse vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes;
- lepitakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.

Arenguvestluse tulemused **dokumenteeritakse** (küsimustik lapsevanemale, arenguvestluse kokkuvõtte lapse arengu kohta).

Kirjalikus kokkuvõttes kajastatakse lapse terviklik areng, mis lähtub 1–3-aastaste laste puhul üldoskuste valdkondadest. Kokkuvõtte kirjutamisel lähtuvad koostajad lapse arengumappi kogutud andmetest (vaatlused, mängud, lapse tegemiste näidised, kommenteeritud kunstitööd) ning nendest lähtuvalt teevad kokkuvõtte õppeaastast. Kokkuvõtte toob välja olulisema lapse arengus, tema edusammud ning oskuste hetkeseisu. Hea on välja tuua ka arengusuunad ning kokkuvõttest peaks selguma ka see, kui laps vajab lisatuge.

Kirjaliku kokkuvõtte koostamisse tuleb kaasata kõik lapsega igapäevaselt töötavad spetsialistid: lapsehoidjad, abiõpetajad, õpetajad, muusika- ja liikumisõpetajad, logopeedid, tugispetsialistid jt. Igaüks annab oma valdkonnast konkreetse ülevaate, et kaardistada lapse tugevused ja arenguvajadused.

Toevajadusega lastel on kirjalik kokkuvõtte **individaalse arengu jälgimise kaardil**.

Hindamise eesmärk on saada terviklik ülevaade lapse arengu tugevatest ja arendamist vajavatest valdkondadest ning selgitada välja lähima arengu tsoon, avalduv probleem ja selle mõju lapse toimetulekule.

Laste arengu hindamise vormid ELIISis:

- **kohanemise leht**;
- **vaatluslehtede vormid** - mänguoskuste vaatlusleht, tunnetus- ja õpioskuste vaatlusleht, sotsiaalsete oskuste vaatlusleht, igapäevategevuste vaatlustabel ja eneseregulatsioonioskuste vaatlusleht.
- **3.aastase lapse arengu tabel** – täidetakse 3.aasta vanuseks saamisel;
- **lapse arengu kokkuvõtte**;
- **individaalse arengu jälgimise kaart** on dokument, kuhu koondatakse lapse arengu, oskuste ja toetuse vajaduse kohta käiv teave. Lastele, kes vajavad tuge, on koostatud kirjalik kokkuvõtte individaalse arengu jälgimise kaardil. IAJK eesmärk on koguda ja süstematiseerida teavet lapse arengu, oskuste ja vajaduste kohta, et kavandada sobivaid õppe- ja kasvatusmeetmeid.

Tagasiside lapsevanemale antakse vestluse käigus.

8.4.Hindamise meetodid ja vahendid

Laste arengu jälgimiseks kasutab rühmaõpetaja erinevaid meetodeid, mille tulemused dokumenteeritakse ja kogutakse portfooliosse või elektroonilisse infosüsteemi ELIIS:

- **Vaatlus** – on lapse või lastegrupi eesmärgipärane ja süsteemne jälgimine loomulikus keskkonnas igapäevategevuste ja mängu käigus. Vaatluste aluseks on üldoskused. Vaatlused toimuvad jooksvalt aasta lõikes, kuid kokkuvõtavad kirjeldused tehakse enamasti 2 korda aastas - sügisperioodil ja kevadperioodil. Vaatlustulemused on aluseks lapse arengust kokkuvõtte kirjutamisele.

- **Täiskasvanu juhitud tegevused lapse arengu jälgimiseks.** Lapse arengu jälgimiseks kasutatakse lastehoiurühmades täiskasvanu juhitud mängulisi tegevusi ja ülesandeid, mille kaudu hinnatakse lapse teadmisi ja oskusi. Näiteks värvide eristamist ja nimetamist, juhustest arusaamist, esemete rühmitamist, joonistamist ning eneseväljendust. Samuti jälgitakse lapse motoorset arengut, sealhulgas liikumisoskusi (kõndimine, jooksmine, ronimine, hüppamine, palli veeretamine ja viskamine) ning peenmotoorikat (pliiatsi ja pintsli hoidmine, voolimine, väikeste esemete käsitlemine, lusika kasutamine). Arengu jälgimine toimub nii suunatud tegevustes kui ka lapse igapäevastes ja spontaansetes tegevustes. Vajadusel loob täiskasvanu olukordi, kus laps saab oma oskusi näidata. Tegevused on lühikesed, mängulised ja lapse arengutasemele vastavad.
- **Fotod ja joonistused (saab paigaldada nii arengumappi kui ELIIS-i)**
- **Arengumapp** on lapse arengut ja kasvamist kajastav dokumentide ja tööde kogum, mille eesmärk on muuta lapse arenguprotsess nähtavaks nii lapsele endale, tema vanematele kui ka kõikidele spetsialistidele, kes lapse arengut toetavad. Arengumapis märgatakse nii lapse tugevusi kui ka neid oskusi ja valdkondi, kus ta vajab täiendavat toetust ja juhendamist.

8.5. Tugispetsialistide töökorraldus, tugiteenuste rakendamine ja dokumenteerimine

Lapse **märkamine** ja **hindamine** lastehoiurühmas toimub igapäevase vaatluse, lapse tegevuste jälgimise ning lapsehoidja ja rühma meeskonna tähelepanekute kaudu. Selle käigus jälgitakse lapse kohanemist, toimetulekut ja arengut erinevates tegevustes ning arvestatakse lapse eakohast arengut ja individuaalseid eripärasid. Lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt üks kord aastas eripedagoog või logopeed, välja arvatud rühmas, kus töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja. Pedagoogid pööravad tähelepanu lapse arenguerisustele ja vajadustele ning teavitavad sellest logopeedi ja tugiteenuste koordineerijat.

Kui lapse käitumises, arengus või toimetulekus märgatakse eakohase arenguga võrreldes olulisi erinevusi, kogutakse lapse tegevuse ja käitumise kohta tähelepanekuid, arutatakse neid rühma meeskonnas ning vajadusel küsitakse lisateavet lapsevanemalt. Lapse arengu hindamiseks kasutatakse erinevaid meetodeid, näiteks süstemaatilist vaatlust, lapse osalemise jälgimist igapäevastes tegevustes ja mängus, lapse tööde analüüsimist ning vestlusi lapsevanematega. Vajaduse korral kaasatakse lapse arengu hindamisse tugispetsialisti. Tähelepanekud dokumenteeritakse.

Kui lapse arengus on märgatud **eripärasid või võimalikku toevajadust**, teavitab lastehoiurühma meeskond sellest lapsevanemat ning korraldab vajadusel arenguvestlust.

Arenguvestluse käigus:

- tutvustatakse lapse arengu hindamise tulemusi;
- tuuakse näiteid lapse tegevusest, suhtlemisest ja käitumisest;
- arutatakse lapse tugevusi ning arenguvajadusi;
- kuulatakse lapsevanema tähelepanekuid lapse käitumise ja arengu kohta koduses keskkonnas.

Meeskond pakub lapsevanematele välja võimalused lapse arengu toetamiseks.

Toetustegevused võivad hõlmata:

- keskkonna ja tegevuste kohandamist rühmas;

- sihipäraste tegevuste ja mängude kasutamist lapse oskuste arendamiseks;
- soovitusi lapsevanemale lapse arengu toetamiseks kodus keskkonnas;
- vajadusel tugispetsialistide kaasamist.

Toevajadusega lapse puhul avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK).

Kui laps vajab tugispetsialisti tuge, sisestab **tugispetsialist** hindamistulemused ELIIS keskkonda **lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile** ja saadab kokkuvõtte lapsevanematele.

Toe ja kõrvalabi pakkumine

Toevajadus võib väikelapseas olla nii erineva ulatuse kui ka sisuga.

Lastehoiurühmas pakutakse lapse arenguks vajaduse korral **tuge** ja **kõrvalabi**. Toevajaduse eesmärk on aidata lapsel osaleda rühma tegevustes, omandada uusi oskusi ja tulla toime igapäevaelus. Lapse toetamisel arvestatakse tema arengutaset, vajadusi ja huve.

Tugi tagab lapsele täiendava juhendamise ja tegevuste kohandamise vastavalt tema arengutasemele ning võib hõlmata individuaalset lisajuhendamist, tegevuste lihtsustamist, võimalust tegutseda väiksemas alarühmas või individuaalselt ning vajadusel tugispetsialistide teenust.

Kõrvalabi tagab lastehoiurühmas kohandused õppekorralduses ja/või -keskkonnas, individuaalset lisatuge rühmas, õpet väiksemas rühmas ning tugispetsialistide teenused. Vajadusel rakendatakse kõrvalabi vajadusega lapsele ka tugiisiku teenust.

Tugispetsialistide teenuste osutamiseks loob võimalused lasteaia pidaja ja teenuse osutamist korraldab lasteaed. Lapsel on õigus saada tugi alates vajaduse tuvastamisest.

9.VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteaia töötajad ja lapsevanemad teevad koostööd lapse arengu ja tervise toetamiseks, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema peamine koostöö lasteaia toimub lapse rühma töötajatega.

Õpetaja ning vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ning vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse. Vanemaid kaasatakse võimalusel õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse ning läbiviimisse ning neile antakse teavet tegevuste põhimõtete ja alushariduse alusväärtuste kohta. Koostöös tugiteenuste koordineerijaga loob õpetaja vanemale võimaluse saada nõu ja tuge lapse arengu toetamisel.

Koostöövaldkonnad lasteaia hoiurühmade ja pere vahel

- Lapse kohanemine – tutvumisvestlused, päevane tagasiside, kohanemisperioodi planeerimine.
- Arenguvestlused – vastavalt vajadusele kord või mitu korda aastas, lapse arengu ja individuaalsete vajaduste mõtestamiseks.
- Õppe- ja kasvatustegevuse tutvustamine – lapsevanemate teavitamine päevakavast, õppe eesmärkidest, metoodikast ja teemadest.
- Toevajadus – koostöö tugispetsialistidega ja vanema osalemine toe planeerimisel.
- Kodu ja lasteaia väärtuste ühtlustamine – arutelud kasvatuse, piiride ja ootuste osas.
- Üritused ja tähtpäevad – lapse ja pere kaasamine lasteaia ellu.

- Tagasiside andmine ja küsimine – õpetaja jagab lapse päeva kohta infot ning kuulab vanema vaatenurka ja küsimusi.
- Ootamatud olukorrad ja probleemid – kiire ja avatud infovahetus lapse tervise, käitumise, meeleolu vms muutustega seoses.

Koostöövormid

- **Koosolekud** – toimuvad septembris rühmades lastevanematega; vajadusel võib korraldada ka erakorralisi koosolekuid.
- **Vestlused ja kohtumised** – tutvumisvestlus (enne rühmaga liitumist), arenguvestlus, igapäevased lühivestlused (hommikune vastuvõtt, õhtune üleandmine), vajaduspõhised arutelud (nt käitumise või arengu teemal).
- **Kirjalik ja digitaalne suhtlus** – elektrooniline keskkond ELIIS (igapäevane kirjavahetus, individuaalsed teated lapse päeva kohta (eriti olulised just kohanemisperioodil), puudumiste märkimine, rühmapäeviku lugemine, plaanide vaatamine jm), ja lasteaia koduleht www.paikseke.ee, lasteaia Facebook'i leht, lasteaia ja rühma stendid.
- **Üritused ja projektid** – vanemate kaasamine ürituste korraldamisse või läbiviimisse, õppekäikudel osalemine, rühmaprojektid või näitused (nt „Minu pere“, „Meie kodu“).
- **Küsitlused ja tagasiside** – rahulolu- ja tagasisideküsitlused, aruteluringid või infopäevad vanematele.
- **Osalus ja kaasamine** – otsustusprotsessidesse - lasteaia hoolekogu, arutelud rühma tegevuste kavandamisel.
- **Lastevanemate kaasabi** rühma ürituste ettevalmistamisel, teemamaterjalide muretsemisel.
- **Lapsevanemate nõustamine** lapse õppe- ja kasvatusküsimustes (õpetajad, tugispetsialistid, õppejuht, direktor, kutsutud spetsialistid)

Lastevanemad saavad külastada õppe- ja kasvatustegevusi ning tutvuda lasteaia töökorraldusega.

10.ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia Päikseke õppekava on uuenev ja arenev dokument.

Õppekava uuendamine toimub, kaasates õpetajaid ja hoolekogu esindajaid.

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid on võimalik esitada lasteaia õppekoosolekul ja lapsevanematel hoolekogu esindaja vahendusel hoolekogu koosolekutel.

Õppekava uuendamine toimub, kaasates õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajaid ja hoolekogu esindajaid.

Direktor kinnitab õppekava ja selle muudatused, olles ära kuulanud hoolekogu arvamuse.

LISAD

Lisa 1. Lapse arengu hindamise kava

Aeg	Tegevus	Sisu ja eesmärk	Väljund / dokument
August - September	Tutvumisvestlus vanematega (uued lapsed)	Teabe kogumine lapse harjumuste, vajaduste ja arengu kohta. Toetava koostöö loomine perega	Tutvumisankeeti täitmine
	Lapse vaatlus ja tutvumine lapsega (uued lapsed)	Esmased tähelepanekud lapse kohanemise, üldoskuste, suhtlemise ja igapäevaoskuste kohta.	ELIIS - päevik
	Lapse kohanemise jälgimine ja vaatlus (uued lapsed)	Lapse kohanemise, turvatunde ja igapäevaste harjumuste jälgimine. Esmased tähelepanekud lapse arengu kohta.	Lapse kohanemislehe täitmine ELIIS - päevik
Oktoober - Detsember	Lapse arengu jälgimine	Lapse sotsiaalsete, mängu-, suhtlemis- ja eneseteenindusoskuste jälgimine igapäevategevustes	Vaatluslehed, ELIIS - päevik
Jaauar	Vahekokkuvõte lapse arengust	Lapse tugevuste ja toetamisvajaduste analüüs. Vajadusel kokkulepped lapse toetamiseks.	Märkmed ELIISis, vajadusel vestlus vanematega
Veebruar - Märts	Lapse arengu jälgimine	Lapse arengut toetavate tegevuste kavandamine ja rakendamine igapäevategevustes.	Vaatluslehed, Eliis päevik
Märts - Aprill	Lapse arengu hindamine	Lapse arengu hindamine vastavalt üldoskuste alusel.	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte
Mai	Vestlus vanematega	Tagasiside vanematele lapse kohanemisest, arengust ja edasistest soovitudest.	Vestluse protokoll
Mai	3.aastase lapse arengu hindamine	Hindamine vastavalt üldoskuste alusel	Lapse arengu hindamise tabeli täitmine
Mai	Üldkokkuvõte	Hoiurühma laste arengu üldine analüüs ja tähelepanekud järgmise õppeaasta planeerimiseks.	Rühma kokkuvõte

Lisa 2. Tutvustamisankeet

Lugupeetud lapsevanem!

*Palume Sul täita see ankeet enne lapse lasteaia **hoiurühmas** alustamist, et saaksime Sinu last ja teie pere paremini tundma õppida. Ankeedi eesmärk on koguda infot lapse tervise, harjumuste, oskuste ja peretraditsioonide kohta, et toetada lapse turvalist ja rõõmsat kohanemist meie rühmas.*

Palun vasta võimalikult täpselt ja avatult – kõik andmed on konfidentsiaalsed ning neid kasutavad ainult /.../ rühma õpetajad lapse hoidmise ja arengu toetamise eesmärgil.

Täname, et usaldate oma lapse meile hoida!

Lapse andmed:
Nimi:
Sünniaeg:
Hoiurühmas alustamise kuupäev:

Tervis ja toitumine
Kirjelda lühidalt lapse tervislikku seisundit
Kas lapsel on allergiaid või terviseriske, mida peaksime teadma ja millega peaksime arvestama?
Millised on lapse uneharjumused (päevane uni, uinumisraskused, eripärad)?
Mis on lapse lemmiktoidud?
Milliseid toite laps väldib?

Keeled ja areng
Milliseid keeli laps mõistab ja räägib?
Mängueelistused (kellega, millega ja kuidas mängida armastab)
Kas laps algatab ise tegevusi või ootab pigem teiste algatust?
Kuidas kohaneb laps uute olukordadega?
Kas lapsel on erihuvisid (nt muusika, loomad, raamatud jmt)?

Eneseteenindamine (riietumine, söömine, WC kasutamine ja pesemine, mänguasjade koristamine)
Millega saab laps ise hakkama?
Milles vajab laps täiskasvanu abi?

Kas on tegevusi, mida laps väldib või mis talle rasked tunduvad?

Emotsionaalne ja sotsiaalne pool
Kuidas kirjeldaksid lapse suhtlemist täiskasvanutega ja eakaaslastega?
Kui lapsel esineb hirme, siis millised need on?
Kas lapsel on turvaese või tegevus, mis teda ärevuse korral aitab?

Pere ja kasvatuspõhimõtted
Kas on midagi Teie pere harjumuste, koosseisu või väärtuste kohta, mida õpetajatel oleks kasulik teada?
Millised reeglid kehtivad lapse jaoks kodus?
Kuidas tavaliselt suunate või piirate oma lapse käitumist?

Vanemate ootused
Millised on ootused lapse kasvamisele ja õppimisele?
Mille osas ootad lastehoiult abi?

Fotod ja videod (*tõmba valitud variandile alla*)

Jah, luban kasutada fotosid/videosid ka sotsiaalmeedias ja kodulehel.
 Jah, luban fotosid/videosid kasutada ainult hoiurühma sisegrupis
 Ei, ei soovi, et minu lapsest tehakse fotosid või videoid.

Vanemate kontaktandmed

Vanem 1		
Nimi:	Tel. nr:	e-mail:
Vanem 2		
Nimi:	Tel. nr:	e-mail:
Hädaolukorra lisakontakt (näiteks vanavanem, sõber)		
Nimi:	Tel. nr:	e-mail:

Lisa 3. Lapse kohanemise leht

(täidetakse esimese kahe kuu jooksul)

1. Üldandmed

Lapse nimi: _____

Sünniaeg: _____

Rühm: _____

Õppeaasta: _____

Lapse kodune keel: _____

Vaatlusperiood: _____

Koostaja: _____

2. Kohanemine uues keskkonnas

Kirjeldatakse lapse kohanemist rühma igapäevarutiiniga, turvatunnet, osalemist mängus ja tegevustes ning reaktsioone vanemast eraldumisel.

3. Emotsionaalne heaolu

Kirjeldatakse lapse emotsionaalset seisundit rühmas, tunnete väljendamist, eneseregulatsiooni kujunemist ning täiskasvanu toe vastuvõtmist.

4. Suhtlemine

Suhtlemine täiskasvanutega

Kirjeldatakse kontakti loomist, juhiste mõistmist, koostööd ning usaldussuhet.

5. Suhtlemine eakaaslastega

Kirjeldatakse mängu, huvi teiste laste vastu, koostööoskuse kujunemist ja konfliktide lahendamist täiskasvanu toel.

6. Iseseisvus ja igapäevatoimingud

Kirjeldatakse lapse iseseisvuse kujunemist (söömine, riietumine, magamine, poti kasutamine, mänguasjade korrastamine, lihtsate juhiste järgimine).

Lapse kohanemise tasandid (tõmba valitud variandile alla)

Kerge kohanemine

Kerge kohanemise korral normaliseerub lapse käitumine juba 10–15 päevaga ning ta võtab kiiresti omaks rühmas kehtivad normid, võtab kaalus juurde, käitub adekvaatselt ega haigestu.

Keskmine kohanemine

kestab tavaliselt umbes ühe kuu, selle aja jooksul võib laps stressi mõjul kergemini haigestuda, kaotada natuke kaalu ning esineda võivad psüühilise stressi ilmingud, nagu rahutus või unehäired.

Raske kohanemine

kestab 2–6 kuud, mil laps haigestub sageli, kaotab arengus juba saavutatu, ning tal võivad avalduda nii psüühilise kui ka füüsilise kurnatuse tunnused.

7. Kokkuvõte ja toetavad tegevused

Lapse tugevused:

Toetust vajavad valdkonnad:

Planeeritud koostöö perega:

Lisa 4. Vaatluste vormid

Mänguoskuste vaatlus

1.näidis, kus täiskasvanu kirjeldab last:

Lapse nimi, sünniaeg, vaatluse aeg (sügis)

Vaatlus:.....
.....
.....

Lapse nimi, sünniaeg, vaatluse aeg (kevad)

Vaatlus:.....
.....
.....

2.näidis Mänguoskuste vaatlusleht (1–3-aastased)

Lapse nimi: _____

Vaatleja: _____

Vaatluse aeg: _____

Vanus vaatluse ajal: _____

Oodatav käitumine / mängu ilming	Vanus	Märkused / näited
Avastab mänguasju, katsetab nende omadusi	1–1,5 a	
Kordab tegevusi (raputab, veeretab, viskab, topib)	1–2 a	
Kasutab mänguasju sihipäraselt (nt paneb kuubiku karpi, keerab autot)	1–2 a	
Katsetab põhjuse-tagajärje seoseid (nt vajutab nuppu → heli)	1,5–3 a	
Imitatsioon („helistab”, sööb tühjalt lusikalt)	1,5–2,5 a	
Lihtsad rollimängud (toidab nukku, sõidutab autot, mängib kodu)	2–3 a	
Kasutab esemeid asendusena (nt klots → telefon)	2–3 a	
Mängib oma mängu teiste lastega samas ruumis	1,5–2,5 a	
Jälgib teisi lapsi ja imiteerib nende mängu	2–3 a	
Algatab mängu koos kaaslasega	~3 a	
Jagab mänguasju mängukaaslasega mängusituatsioonis	~3 a	
Reageerib mängureeglitele ja proovib sobitada teise lapse mänguga	~3 a	
Keskendub valitud tegevusele vähemalt 3–5 min järjest	2,5–3 a	
Oskab jääda ühe mängu juurde ja seda edasi arendada	2,5–3 a	

Kokkuvõte

Tugevused:

Arendamist vajavad mänguoskused:

Tunnetus- ja õpioskuste vaatlusleht

1.näidis

Lapse nimi, sünniaeg, vaatluse aeg (sügis)

Vaatlus:.....

.....

.....

Lapse nimi, sünniaeg, vaatluse aeg (sügis)

Vaatlus:.....

.....

.....

2.näidis Tunnetus- ja õpioskuste vaatlusleht (1–3-aastased)

Lapse nimi: _____

Vaatleja: _____

Vaatluse aeg: _____

Vanus vaatluse ajal: _____

Oodatav käitumine / mängu ilming	Vanus	Märkused / näited
Uurib uusi esemeid, tegevusi ja keskkonda	1–2 a	
Proovib asju erineval moel (nt katsetab, keerab, kombib, avab)	1,5–3 a	
Proovib iseseisvalt lahendust leida (nt ei ulatu – otsib tooli)	2–3 a	
Oskab jälgida põhjuse-tagajärje seoseid	2,5–3 a	
Matkib täiskasvanu tegevust (nt koristamine, toidu tegemine)	1,5–2,5 a	
Kasutab jäljendatut iseseisvalt hiljem mängus või igapäevaelus	2–3 a	
Mäletab tuttavaid esemeid, inimesi ja tegevusi	1–2 a	
Tunneb ära igapäevased tegevusjärjestused (nt söömine, magamine)	2–3 a	
Keskendub tegevusele lühiajaliselt	1,5–3 a	
Sorteerib esemeid värvi järgi	2a	
Kordab tegevust, kuni saavutab tulemuse (nt paneb klotsi õigesse auku)	2–3 a	
Tunneb ära sarnasused erinevate esemete vahel (nt kõik pallid on ümmargused)	2,5–3 a	

Kokkuvõte

Tugevused tunnetus- ja õpioskustes:

Arendamist vajavad oskused:

Sotsiaalsete oskuste vaatlus

näidis: Sotsiaalsete oskuste vaatlusleht (1-3-aastased)

Lapse nimi: _____

Vaatleja: _____

Vaatluse periood/kuupäev: _____

Vanus hindamise hetkel: _____

Oodatav käitumine / oskus	Vanus	Märkused / näited
Otsib täiskasvanu tuge, lohutust	1–2 a	
Järgib lihtsat juhust („tule siia“, „too pall“)	1,5–3 a	
Huvitub kaaslastest, jälgib neid	1–2 a	
Mängib paralleelselt teiste lastega	2–3 a	
Algatab kontakti eakaaslasega (pakub mänguasja, suhtleb)	2,5–3 a	
Näitab esimesi jagamiskatseid	2–3 a	
Oskab aeg-ajalt oodata järjekorras / oma korda	2,5–3 a	
Reageerib teiste laste nutule või kurbusele	1,5–2,5 a	
Püüab lohutada teist last (toob eseme, silitab, räägib)	2–3 a	
Otsib täiskasvanu abi konflikti korral	1,5–2,5 a	
Püüab iseseisvalt konflikti lahendada (nt „ei“, eemaldumine)	2,5–3 a	
Kasutab žeste ja üksiksõnu suhtlemiseks	1–2 a	
Kasutab lihtsaid fraase teistega suhtlemisel	2–3 a	

Kokkuvõte

Tugevused:

Arendamist vajavad oskused:

Eneseregulatsioonioskuste vaatlus

Igapäevategevuste vaatlustabel 1–3-a laste arengu jälgimiseks

Lapse nimi ja sünniaeg.....

	lapse vanus vaatluse ajal.... september	lapse vanus vaatluse ajal jaanuar	lapse vanus vaatluse ajal aprill
Riietumine			
söömine			
pesemine			
lastehoidu tulek/minek			
WC kasutamine			
magamine			

Eneseregulatsioonioskuste vaatlusleht (1–3-aastased)

Lapse nimi: _____

Vaatleja: _____

Vaatluse aeg: _____

Vanus vaatluse ajal: _____

Oodatav käitumine / oskus	Vanus	Märkused / näited
Rahuneb täiskasvanu toel	1–2 a	
Oskab lihtsate vahenditega end rahustada (nt kaisukas, eemaldumine)	2–3 a	
Oskab nimetada lihtsaid tundeid („kurb“, „vihane“)	2,5–3 a	
Reageerib keelule („ei tohi“)	1–2 a	
Oskab oodata oma korda (nt lauas, mängusituatsioonis)	2–3 a	
Suudab katkestada tegevuse täiskasvanu juhendamisel	2–3 a	
Järgib igapäevaseid rutiine	2–3 a	
Suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada	2–3 a	
Paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale	1,5–3 a	
Saab iseseisvalt hakkama lihtsamate riiete ära võtmisega	1,5–2 a	
Paneb iseseisvalt selga lihtsamad riietusesemed	2–3 a	
Sööb iseseisvalt lusikaga ja joob tassist	1,5–2 a	
Teab, mis on pissipott ja kasutab seda juhendamisel	1,5–2 a	
Käib iseseisvalt WC-s	2–3 a	

Kokkuvõte

Eneseregulatsioonioskuste tugevused:

Arendamist vajavad oskused:

Lisa 5. 3. aastase lapse arengutabel

Lapse nimi:

Koostamise kuupäev:

Arengutabeli täitja, kinnitab märgiga (roheline ring- oskus on saavutatud, oranž ring- oskus on osaliselt saavutatud; punane ring- oskus ei ole saavutatud; sinine ring – oskust võimatu hinnata), kui laps on eeldatava tulemuse omandanud, kui ta seda pole, siis kirjutada MÄRKUSED, mis vajab veel arendamist

ÜLDOSKUSED	Hinnang	Märkused
Mänguoskused		
Suudab väikeses grupis mängule keskenduda		
Kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid		
Jälgendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut		
Sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut		
Kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga		
Suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu		
Suudab järgida lihtsamaid mängureegleid		
Tunnetus- ja õpioskused		
Tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega		
Suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda		
Mõistab lihtsamat kõnet		
Valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara		
Väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses		
Suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele		
Oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;		
Oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada		
Suudab järgida lihtsat juhust;		
oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.		
Sotsiaalsed oskused		
Oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;		
On huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada		
Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes		
Saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest		
Loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos		
Jagab mõnikord asju ka teistega		
Algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust		
Oskab väljendada oma vajadusi ja soove		
Eneseregulatsiooni oskused		
Tuleb toime vanematest eemalolekuga;		
Tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga		
Suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;		
Suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;		
Saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega		
Paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale		
ÕPPEVALDKONDADE EELISKUSED		
Mina ja keskkond		
Reageerib oma nimele		
Tunneb end ära piltidel		

Osutab küsimisel pereliikmetele ja tuttavatele inimestele		
Teab esemete otstarvet ja kasutada neid sihipäraselt		
Osutab ja/või nimetab mööbliesemeid, nõusid, riietusesemeid, mänguasju;		
Eristab looduskeskkonnas ja tunneb ära loomi, neile osutades või neid nimetades		
Oskab nimetada või osutada linnule, loomale, puule, lillele, pilvele, kuule, autole, majale jne.		
Keel ja kõne		
Mõistab lihtsaid korraldusi: „Too pall!“		
Tunneb ära oma nime ja reageerib kutsumisele		
Ütleb sõnu ja lihtsamaid lauseid;		
Kasutab lihtsustatud sõnu		
Näitab kehaosi enda või nuku pealt		
Suhtleb viipamise ja osutamise abil		
Ühendab sõnu lauseteks;		
Kasutab asesõnu („mina“, „sina“) ja omastavat käänet („issi auto“)		
Kasutab tegusõnu ja lihtsaid omadussõnu („jookseb“, „punane“)		
Matemaatika		
Eristab erinevaid suurusi (nt suur pall vs väike pall)		
Sobitab esemeid avadesse (nt kujundikast)		
Saab aru lihtsatest põhjus-tagajärg seostest (nt kui panen klotsi torusse, kukub see alla)		
Jäljendab loendamist täiskasvanu eeskujul		
Mõistab loendamise ideed (võib küll eksida järjekorras)		
Märkab erinevusi (nt „üks sokk kadunud“ → tajub puuduvat eset)		
Rühmitab esemeid värvi, suuruse või kuju järgi		
Eristab mõisteid nagu rohkem, vähem, samapalju		
Eristab lihtsaid kujundeid: ring, ruut		
Saab aru lihtsamatest kohamõistetest nagu sees, all, peal.		
Kunst		
Hoiab käes värvipliatsit või kriiti		
Kritseldab spontaanselt (joon ei pruugi veel midagi tähendada)		
Naudib värvide kasutamist (näpuvärvid, pintsliga värvi kandmist paberile)		
Julgelt kasutab paberipinda joonistades ja maalides		
Saab aru, mida saab teha pliatsi, värvide, pintsli, paberiga kritseldamisele nime andma		
Osalema täiskasvanu juhendatud lihtsates kunstitegevustes (nt värvimine, kleepimine)		
Mudima, rullima, veeretama, tükeldama plastiliini või voolimismassi.		
Muusika		
Tunnetab ja matkiba lihtsat rütmi (plaksutab, patsutab, koputab)		
Kuulab ja eristab helisid, meloodiaid		
Reageerib tuttavale muusikale		
Laulab ja jäljendab häälistsusi, fraase, lihtsaid sõnu		
Prroovib häält kasutada ning katsetada oma hääle kõrgust, tugevust, kõla		
Väljendab ennast loovalt – liigub, tantsib, mängib pilli		
Katsetab erinevaid rütmipille		
Liikumine		
Hoiab tasakaalu – seismab ja kõnnib kitsal pinnal		
Koordineerib käte ja jalgade liikumist – viskab, veeretab ja püüab		

palli		
ronib ning liigub sihipäraselt – kõnnib pikemaid vahemaid jalutuskäikudel;		
sooritab täpseid liigutusi ning kasutab käe ja silma koostööd – asetab esemeid õigesse kohta.		
üldmootorika		
Kõndib ja jookseb iseseisvalt, pöörab liikudes suunda		
Ronib madalatel pindadel (diivanile, astmetele)		
Ronib redelile, liumäele, mööda takistusi		
Püüdb, viskab ja veeretab palli		
Hüppab mõlemal jalal korraga		
Tantsib ja liikub muusika rütmis.		
peenmootorika		
Laob ehitusklotsidest torni		
Rebib ja kortsutab paberit		
Paneb asju karpi ja võtab välja		
Sööb ise ja joo ning kasuta lusikas ja tassi		
Joonistab pliiatsi või kriidiga		
Avab ja sulgeb lihtsaid lukke, purke, karpe		
Riietub (tõmbab mütsi pähe, võtab sokid jalast ära)		
Ujumine		
Valib õpetaja korraldusel teiste riide hulgast välja ujumisriided.		
Arvestab rühmakaaslasid aktiivses tegevuses.		
Ei karda vett, liigub mööda terve basseini.		

Lisa 6. Lapse arengu kokkuvõte

Lapse ees- ja perekonnanimi

Sünniaeg, kodune keel

Lastehoiurühmas alustamise aeg

Õppepäevi käeoleval õppeaastal.....Kohalkäidud päevade arv.....

LAPSEHOIDJA / ÕPETAJA HINNANG arengutaseme eakohasusele õppekava valdkondade kaupa	Arendamist vajavad küljed
Tunnetus- ja õpioskused kirjeldus:	
Sotsiaalsed oskused kirjeldus:	
Eneseregulatsiooni oskused kirjeldus:	
Mänguoskused kirjeldus:	
Keel ja kõne* kirjeldus:	

**täidab ainult õpetaja*

KOKKUVÕTE LAPSE ARENGUST JA EDUSAMMUDEST

LAPSE LISATUGI (ei vaja / mis oskustes vajab)

Koostajad.....

Kokkuvõtte koostamise kuupäev

Lisa 7. Individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK)

Lapse ees- ja perekonnanimi

Sünniaeg, kodune keel

Lastehoiurühmas alustamise aeg

IAJK avamise kuupäev

LAPSEHOIDJA / ÕPETAJA HINNANG arengutaseme eakohasusele õppekava valdkondade kaupa Kuupäev:	Soovitused
Tunnetus- ja õpioskused kirjeldus:	
Sotsiaalsed oskused kirjeldus:	
Eneseregulatsiooni oskused kirjeldus:	
Mänguoskused kirjeldus:	
Keel ja kõne* kirjeldus:	

**täidab ainult õpetaja*

TUGISPETSIALISTIDE HINNANGUD	Soovitused
eriala: kuupäev: hinnang:	
eriala: kuupäev: hinnang:	

Lasteaiavälised andmed (kõrvalabi vajaduse korral)	Soovitused
Tervises seisund/puue kuupäev: kirjeldus:	
*Kooliväline nõustamismeeskond kuupäev:	

**vajaduse korral*

Kokkulepped lapsevanemaga toe rakendamiseks kuupäev: rühmas: tugispetsialistide teenused: kodus: Vahekokkuvõtte tegemise aeg:
Kokkuvõtte toe rakendamise kohta kuupäev:

IAJK sulgemise kuupäev või antud edasi (kuupäev,
kontakt)

Lisa 8. Arengumapi ülesehitus

Arengumapp võib olla kas paberkandjal või digitaalne ELIISis.

1.Üldinfo

- Lapse nimi, sünniaeg, rühm.
- Õppeaasta, rühma töötajad.

2.Arengu ülevaated

- Õpetaja vaatluspõhised märkmed lapse arengust eri valdkondades: keeleline, tunnetuslik, motoorne, sotsiaalne ja emotsionaalne areng. Kokkuvõtted.

3.Lapse looming ja tööd

- Joonistused, meisterdused, kollaažid, fotod mängudest ja tegevustest.
- Märkmed selle kohta, mida laps töö kohta ise ütles (nt „Ma joonistasin oma ema ja isa”).

4.Lapse eneseväljendused

- Vestlused, väljendid, lühikesed intervjuud lapsega tema huvidest, tunnetest, saavutustest.
- Lapsevanema tagasiside

5.Arenguvestluse kokkuvõtted ja vanema kommentaarid.

- Soovitused kodu ja lasteaia koostööks.

6.Lapsega tegelevate täiskavanute refleksioon ja kavandatud edasised tegevused

- Millele tuleks edaspidi tähelepanu pöörata.
- Soovitused lapse individuaalse arengu toetamiseks.

Lisa 9. Arenguvestluse küsimustik lapsevanemale

Vestluse toimumise kuupäev:

Lapsevanema nimi:

Vestlusel osalesid:

Küsimused	Vastused
Lapse tugevad omadused, huvid, anded. Millele sooviksite oma lapse arendamisel rohkem tähelepanu pöörata, mida saaks Teie arvates õpetaja teha?	
Kuidas suhtub Teie laps lasteaeda, lastesse ja õpetajatesse?	
Kas laps vajab abi ja toetust? Mida on vaja selleks teha lasteaia ja lapsevanemate poolt?	
Kuidas laps omandab eesti keelt? Tema saavutused	
Mis lapsele lasteaias meeldib, mis ei meeldi?	
Kuivõrd olete kursis lasteaias toimuvaga? Millisena näete meie koostööd?	
Tagasiside vestluse kohta (lapsevanema arvamus)	

Lapsevanema allkiri:

Õpetaja allkiri:

Lisa 10. Arenguvestluse kokkuvõte lapse arengu kohta

Lapse nimi:

Arenguvestlus toimus (kuupäev):

Arenguvestlusel osalesid:

.....
(Lapse nimi) on hästi õnnestunud / edu saavutanud / valdkonnad

Vaja oleks arendada/muuta:

Ettepanekud edaspidiseks:

Õpetaja nimi, allkiri:

Lapsevanema(te)

arvamus:

Lapsevanema(te) nimi, allkiri